

כלי שרת מקדשים מדעת את הפסולים להפסול אבל לא להקרב
 הגמרא הביאה, שתנאים שנו בברייתא שפסול שקמץ אם לא קידש בכלי יחזיר לכלי והכהן יחזור ויקמוץ, ואם קידש בכלי פסול. ושאלה הגמרא, אם כלי שרת מקדש, מדוע כשהפסול החזיר לכלי הכהן יכול לחזור ולקמוץ? וביארה הגמרא, שאם החזיר לכלי שלא על מנת לקדש, הקדושה לא חלה. ואמר רבי יוחנן, שמכאן נשמע שכלי שרת אין מקדשים אלא מדעת, אבל מדעת מקדשים. שואלת הגמרא, האם מדעת כלי קודש כן מקדשים, והרי ריש לקיש שאל את רבי יוחנן אחד מהפסולים שקמץ ונתן לכלי, האם הכלי קדש את הקומץ להקטירו? ורבי יוחנן אמר לו שכלי שרת אינם מקדשים את הפסולים? מתרצת הגמרא, באמת כשנתן את הקומץ מדעת להתקדש בכלי, הכלי קבע אותו בקדושה ונפסל⁸⁴. וכוונת רבי יוחנן לומר שכלי שרת אינם מקדשים את הפסולים כדי להקריבם.

רב עמרם א' כשהחזיר הגמרא מביאה הסבר נוסף, מדוע הקומץ לא התקדש כשהפסול החזיר את הקומץ לכלי, גם אם נאמר שכלי שרת מקדשים שלא מדעת. רב עמרם אמר, מדובר כאן שהפסול החזיר את הקומץ כלי שרת שבו בוללים את המנחה, והכלי לא קדש את הקומץ כיון שהמנחה הייתה גדושה מעל שולי הכלי והקומץ לא ניתן לתוך אויר הכלי. שואלת הגמרא, אם ה'ביסא' היתה גדושה כיצד הוא קמץ, הרי צריכים לקמוץ מתוך הכלי⁸⁵? אלא רב עמרם אמר שהחזירו לכלי מלא אבל לא גדוש, וכשקמץ מתוך הכלי קמץ באמצע, ואת הקומץ החזיר לגודש הכלי. שואלת הגמרא, הרי כשהוא קמץ הוא עשה גומה וכמחזיר הקומץ נמצא באויר הכלי? עונה הגמרא, שהחזיר ליד דופן הכלי והכלי לא קדש, והקומץ נפל לגומה מאליו, ונעשה כמי שהחזירו הקוף והכלי לא מקדש את הקומץ⁸⁶.

84 ושוב אינו יכול לתת את הקומץ לתוך השיריים מפני שהפסול גמר את כל עבודת הקמיצה. רש"י.

85 שכל דבר הטעון כלי אין חשוב כלי אלא תוכו. רש"י.

86 אע"ג שכלי שרת מקדשים שלא מדעת כשהוא מחזיר את הקוף בידי ממש על דעת שלא יקדש. רש"י.

שאל רבי ירמיה את רבי זירא, מדוע לא נעמיד כשהחזירו לכלי המונח על גבי קרקע שאינו מקדש. וכיון שלא העמידו כך, נלמד מכאן שקומצים מכלי שעל גבי קרקע, ומקדשים את הקומץ בכלי שמונח על הקרקע? אמר לו רבי זירא, נגעת בספק שהיה לנו.

אבימי שכח את תלמודו ובא ללמוד מ"ח תלמידו
רבי אבימי שנה מנחות אצל רב חסדא. ושואלת הגמרא, האם אבימי למד אצל רב

חסדא, הרי רב חסדא אמר שהכאות טובות בלעתי מאבימי⁸⁷ על הסתירה שמצינו בין הברייתות כמה זמן בית דין מכריזים על מכירת נכסי היתומים, שלשים יום או ששים יום. ואבימי תרץ לנו שאם מכריזים⁸⁸ ימים רצופים, מכריזים ל' יום. ואם מכריזים בשני וחמישי, מכריזים עד ששים יום. ורב חסדא שכח את התירוצ' ואבימי ביזה אותו, ומכאן שרב חסדא היה תלמידו של אבימי? עונה הגמרא, שמסכת מנחות נשכחה מאבימי ורב חסדא תלמידו בא להזכיר לו את תלמודו. שואלת הגמרא, מדוע אבימי לא שלח לקרוא לרב חסדא תלמידו לבא אליו? עונה הגמרא, שאבימי סבר שעדיף שהוא יטרח ויבוא אל רב חסדא כדי שיסתייע בידו ללמוד, משום יגעת ומצאת תאמין.

אבימי א' לר"נ שקומצים בג' כהנים וכשאבימי שנה מנחות אצל רב חסדא, רב
נחמן פגש בו ושאל אותו כיצד קומצים? ואבימי ראה כלי מונח על גבי קרקע ואמר לו מכלי זה⁸⁹, אם היה כלי של קדש היה ראוי לקמוץ ממנו. ורב נחמן שאל אותו האם קומצים מכלי שעל גבי קרקע? ואבימי אמר לו לא, כהן מגביה אותו וקומצים ממנו. שאלו רב נחמן כיצד מקדשים את הקומץ? אמר לו אבימי נותנה לכלי זה ומקדשה. שוב שאלו רב נחמן, האם מקדשים לכלי שעל גבי קרקע? אמר לו אבימי, שכהן מגביה אותו ומקדשים לתוכו. אמר לו רב נחמן, אם כן הוצרכתה שלשה כהנים, שהרי עבודה אינה כשרה אלא בימין? ואבימי אמר לו ומה בכך?, אפילו אם תהא צריכה י"ג כהנים כתמיד.

87 כלומר שהיה מנדה אותו.

88 בא להכריז שני וחמישי מכריז עד ס' יום מיום שמתחיל עד יום שפוסק דהיינו י"ח ימי הכרזה בס' יום ומכריז מי יקנה נכסי יתומים הללו כדי שימכרו ביוקר.

89 לפי מה שא' במסקנה דמגביה ליה כהן מהו החידוש? ושם שאע"פ שלא נמשח שעבודתו מחנכת. או שהיה של עץ היה כרבי יוסי ברבי יהודה שא' בפרק החליל (דף ג:) שעושים כלי שרת של עץ. תוס'.

ורב נחמן הקשה ממה ששנינו במשנה לקמן, זה הכלל כל הקומץ ונותן בכלי, המוליך והמקטיר לאכול דבר שדרכו לאכול וכו'. ולא כתוב כל המגביה? מתרצת הגמרא, שהמשנה מונה את סדר העבודות של הקומץ שכהן אחד עושה⁹⁰, ולא את מנין הכהנים.

רב ששת א' שלומדים מלחם הפנים
שקומצים מכלי שע"ג קרקע

שעל גבי קרקע? אמר להם, שיש ללמוד ממה שעושים בפנים ההיכל. ששנינו במשנה, ארבעה כהנים נכנסים להיכל ביום השבת, שנים בידם שני סדרים של לחם הפנים ושנים בידם שני בזיכים של לבונה. וארבעה מקדמים לפניהם, שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול ב' בזיכים, שמונחים על השולחן משבת קודמת. ולא שנינו במשנה שכהן מגביה את השולחן בשעת סילוק הבזיכים מהשולחן⁹¹, הרי שמותר לקמוץ מכלי שעל גבי קרקע. דוחה הגמרא, שבאמת היו מרימים את השולחן, והמשנה לא כתבה זאת כיון שהגבהה אינה עבודה חשובה, וכמו שאמרו לעיל שמונים את סדר העבודות של הקומץ לא את מנין הכהנים. משיבה הגמרא, שהמשנה כאן לא דומה לברייתא לגבי מנחה. שכאן המשנה מונה את מנין הכהנים, ואם לא קומצים מכלי שעל גבי קרקע המשנה היתה צריכה לומר שכהן נוסף היה מגביה את השולחן. ומסיקה הגמרא, שאכן מכאן יש ראייה שקומצים מכלי שעל גבי קרקע.

רבא א' קומצים מכלי שע"ג ק'
מקדשים מנחה בכלי שע"ג ק'

אמר רבא, שפשוט לו שקומצים מכלי שעל גבי קרקע כמו שמצאנו בסילוק בזיכים. ומקדשים את המנחה בכלי שעל גבי קרקע כמו שמצאנו בסידור בזיכים, שמסדרים את הלחם ובזיכי הלבונה על השולחן שעל גבי קרקע⁹². אלא שהסתפק מה הדין בקידוש קומץ, מפני שלא מצאנו שיש בסילוק הבזיכים מהשולחן נתינה לכלי לפני ההקטרה. האם לומדים ממנחה שמקדשים אותה בכלי שעל גבי קרקע. או שלומדים מדם שצריכים לקבל אותו בכלי שהכהן אוחו ביד ולא שמונח על גבי קרקע⁹³. ואחר כך

90 ולא מנה את הגבהה שאינה עבודה חשובה. רש"י ע"ב.

91 סילוק בזיכין ובזיכין מתירים את הלחם כקומץ שמתיר את המנחה. רש"י.

92 שלא כרבי חנינא שאמר לקמן (דף ת.) לא זו קדושה בלא זו. תוס'.

93 כנגד ארבע עבודות של דם יש במנחה קמיצה כנגד שחיטה, קידוש קומץ כנגד קבלה, והולכה והקטרה כנגד זריקה. רש"י.

רבא פשט שלומדים מדם שצריכים לקדש את הקומץ בכלי שאינו מונח על גבי קרקע. שואלת הגמרא, האם רבא לומד את קידוש קומץ מדם, הרי אמר רב נחמן שקומץ שחלקו בשני כלים אינו קדוש, ורבא אמר קדוש. ודם שקבלו בשני כלים לא קדש? אומרת הגמרא שרבא חזר בו ממה שאמר שקומץ שחלקו בשני כלים קדוש.

קדש מי חטאת פחות מהזאה בלי זה ומביאה הגמרא את המקור מנין שדם לא קדש בכלי זה לא קדש ופחות בכלי זה לא קדש
 קדוש לחצאין. שכן שנה רב תחליפא בן שאול שאם קידש מי חטאת פחות מכדי הזאה⁹⁴ בכלי זה ופחות מכדי הזאה בכלי זה לא קידש. והסתפקו בגמרא, מה הדין בדם שקיבלו שיעור ההזאה בשני כלים? האם זו הלכה במי חטאת ולא לומדים משם. או שלומדים בהזאה מהכתוב: "וְלָקַח אִזּוּב וְטָבַל בַּמַּיִם" שיטבול במים שיש בהם שיעור טבילת איזוב. והוא הדין בדם שכתוב בו: "וְטָבַל הַכֶּהֱן אֶת אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם". ואמר רבי זריקא בשם רבי אלעזר, שאף בדם לא קידש.

שיריים שבאצבע אמר רבא, שכן מצינו בברייתא שבדם לא קידש. ששנינו, נאמר בפר כהן משיח "וְטָבַל" מכאן שלא מספיג אצבע בדופן הכלי. "בַּדָּם", שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרו. "מִן הַדָּם", מן הדם שבענין. וצריכים את כל הלימודים. שאם התורה היתה כותבת רק "וְטָבַל", היינו אומרים שההזאה כשרה אם בשעת כל טבילה וטבילה יש שיעור טבילה, אפילו שלא קיבל בכלי שיש בו שיעור טבילות מעיקרו. ואם התורה היתה כותבת רק "בַּדָּם", היינו אומרים שההזאה כשרה אפילו אם הוא מספיג את אצבעו בדם שבדפנות הכלי, ואינו טובל את האצבע בדם. ואמר רבא, שהכתוב "מִן הַדָּם" בא למעט שיריים שבאצבע, שצריך לטבול באצבעו בין כל הזאה והזאה. ומכאן ראייה לרבי אלעזר שאמר ששיריים שבאצבע פסולים.

היה מזה ונתזה הזאה עד שלא הזה אמר רבין בר רב אדא לרבא, תלמידך אמר שרב עמרם הביא ששנינו בברייתא שאם היה מזה מדם חטאת⁹⁵ ונתזה דם ההזאה מידו, עד שלא הזה, הבגד טעון

94 כדי שיטבול ראשי גבעולין ויזה.

95 כגון פרים ושעירים הנשרפין.

כיבוס. משהזה, אינו טעון כיבוס. ולכאורה הכוונה היא שאם הדם נפל על הבגד לפני שגמר את שבע ההזאות, אפילו אם נפל משיירי הדם שבאצבע, הבגד טעון כיבוס, מפני שהדם שנפל על הבגד ראוי להזאה. ומכאן ראיה ששיריים שבאצבע כשרים להזאה! ואומרת הגמרא שהברייטא אומרת שאם עד שלא יצתה מידו הזאה על הפרוכת הדם נפל על הבגד הוא טעון כיבוס. מפני שנפל עליו מעיקר ההזאה. אבל אם משיצאתה הזאה מידו נפל על הבגד, מהשיריים שבאצבע הבגד אינו טעון כיבוס.

מקנח אצבעו בשפת מזרק גמר מקנח
 ידו בפרה
 שאחרי מקנח אצבעו בשפת מזרק גמר מקנח
 ידו בפרה שהכהן שגמר מלהזות מקנח את ידו בגופה של הפרה. אבל אם לא גמר להזות לא. ומכאן שהשיריים שבאצבע כשרים ואינו צריך קינוח? אמר לו רבא, באמת שיריים אינם כשרים. אלא הכוונה שאם גמר, מקנח את ידו. לא גמר, מקנח את אצבעו בין כל הזאה והזאה. שואלת הגמרא, מובן שאם גמר מקנח ידו בגופה של פרה, שהרי אחרי שהכהן מסיים את ההזאות הוא יורד מהר המשחה ושורף את הפרה כמו שכתוב: "וְשָׂרַף אֶת הַפָּרָה לְעֵינָיו". אבל במה הוא מקנח את אצבעו בין הזאה להזאה, האם הוא יורד בין כל הזאה מהר המשחה לקנח בפרה⁹⁶? אמר אביי, שמקנח את אצבעו בשפת מזרק. שהרי המזרקים נקראים בספר עזרא "כְּפוּרֵי זָהָב" על שם הקינוח.

96 רש"י פירש כאן מפני שהיה מזה מדמה בהר המשחה אל פני אהל מועד והפרה נשרפת לפניו לאחר שיורד מן ההר, ואיך היה יורד בין כל הזאה והזאה מהר המשחה לקנח בגוף הפרה. ובזבחים (דף צג:) פירש שלא היה יכול לקנח אצבעו בגוף הפרה שלא יתלכלך אצבעו בנימים. ולפי' רש"י כאן אין להקשות ממה שא' בזבחים (דף קיג.) ששחיטה והזאה כנגד פתחו של היכל. שבשביל כך לא היו במקום אחד, אלא שתיהן היו מכוונות כנגד פתחו של היכל. תוס'.